

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl suimtųjų asmenų, kuriems paskirta stacionarinė teismo psichiatrijos ekspertizė, apsaugos organizavimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – atsisakyti policijai įstatymuose nenustatytos apsaugos funkcijos, racionaliau naudoti policijos žmogiškuosius išteklius ir taupyti valstybės biudžeto lėšas, skiriamas policijos funkcijoms vykdyti. Nutarimo projekte siūloma funkcijos, susijusios su Valstybinės teismo psichiatrijos tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos Utenos ekspertinio skyriaus I-ame poskyryje laikomų suimtųjų asmenų, kuriems paskirta stacionarinė teismo psichiatrijos ekspertizė, apsaugos organizavimu, vykdymą perduoti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai (toliau – SAM).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 223 „Dėl suimtųjų asmenų, kuriems paskirta stacionari psichiatrinė ekspertizė, apsaugos“ (toliau – Nutarimas) Sveikatos apsaugos ministerijos vykdyta funkcija, susijusi su Utenos ekspertiniame skyriuje laikomų kardomojo kalinimo tvarka suimtųjų asmenų, kuriems paskirta stacionari psichiatrinė ekspertizė, apsauga, buvo perduota VRM, kuri šią funkciją pavedė vykdyti Policijos departamentui prie VRM. Pažymėtina, kad teisinis pagrindas policijos pareigūnams vykdyti šią funkciją nenumatytas nei Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, nei kituose įstatymuose.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, atlikusi Utenos rajono policijos komisariato (šiuo metu – Utenos apskrities vyriausiasis policijos komisariatas (toliau – Utenos AVPK)) veiklos auditą „Viešojo saugumo užtikrinimas prižiūrimoje teritorijoje“, 2005 m. gruodžio 22 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. 2040-46P-129 atkreipė dėmesį į tai, kad dalis Utenos rajono policijos komisariato viešosios policijos pareigūnų, saugančių Utenos ekspertinio skyriaus 1-ąjį poskyrį, nėra pasitelkiami viešajam saugumui užtikrinti prižiūrimoje teritorijoje, nors būtent tam yra skiriami biudžeto asignavimai. Auditoriai atkreipė dėmesį į tai, kad policijos komisariatams neturėtų būti paskiriamas specialių apsaugos funkcijų vykdymas ir naudojami viešajam saugumui užtikrinti skirti ištekliai. Tai, kad plėtojant policijos veiklos kokybės vadybos sistemas būtina optimizuoti policijos vykdomas funkcijas ir atsisakyti policijai nebūdingų funkcijų, pažymima ir Lietuvos policijos sistemos plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. X-1010 „Dėl Lietuvos policijos sistemos plėtros programos patvirtinimo“, 17.2 papunktyje.

Optimizuojant areštinių veiklą, nuo 2021 m. vasario 1 d. Utenos AVPK buvo panaikinta Utenos AVPK Operatyvaus valdymo skyriaus Areštinė ir Utenos ekspertinio skyriaus 1-ajame poskyryje laikomų kardomojo kalinimo tvarka suimtųjų asmenų, kuriems paskirta stacionari

psichiatrinė ekspertizė, apsaugos funkcija perduota Utenos AVPK Reagavimo skyriui. Šiai funkcijai vykdyti buvo įsteigtos 6 vyriausiojo patrulio pareigybės. Policija, atsižvelgdama į tai, kad Utenos ekspertinio skyriaus I-ojo poskyrio apsauga yra jai nebūdinga funkcija, ir toliau užtikrina minėto poskyrio apsaugą, tačiau policijos pareigūnai yra atitraukiami nuo jų tiesioginių funkcijų – patruliavimo gatvėse (pažymėtina, kad jokių rimtesnių incidentų, susijusių su šiuo poskyryje laikomų asmenų pasipriešinimo poskyrio apsaugą vykdančioms policijos pareigūnams ar asmenų pabėgimo iš šio poskyrio atvejų nuo to laiko, kai buvo sumažinta apsaugą vykdančių policijos pareigūnų, Utenos ekspertiniame skyriuje neužfiksuota).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pastaraisiais metais stebima tiriamųjų skaičiaus Utenos ekspertinio skyriaus 1-ajame poskyryje mažėjimo tendencija: 2006 m. – 94, 2007 m. – 63, 2008 m. – 77, 2009 m. – 81, 2010 m. – 51, 2011 m. – 70, 2012 m. – 65, 2013 m. – 60, 2014 m. – 49, 2015 m. – 43, 2016 m. – 44, 2017 m. – 43, 2018 m. – 42, 2019 m. – 47, 2020 m. – 32 tiriamieji. Vienu metu šiame poskyryje pastaruoju metu laikomi 1–2 asmenys. Atsižvelgiant į tai ir įvertinus tai, kad tiriamieji šiuo metu laikomi tik poskyrio pirmajame aukšte ir tiek darbuotojų, tiek transporto priemonių srautų judėjimas yra labai mažas, paliktas tik vienas apsaugos postas vietoj anksčiau buvusių dviejų apsaugos postų poskyrio pirmajame aukšte (vienas postas užtikrindavo įleidimą į poskyrį, kitas postas – tiriamųjų apsaugą) ir vieno apsaugos posto antrajame aukšte. Be to, Utenos ekspertinis skyrius yra 1 kilometro atstumu nuo Utenos AVPK, todėl policijos pareigūnų reagavimas į iškvieta užtruktų 2–3 minutes, o reagavimo ekipažui esant netoliese – ir dar greičiau. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šio poskyrio apsaugai užtikrinti visiškai pakanka šiuo metu esančio vieno apsaugos posto.

Nutarimo projektui įgyvendinti nereikės papildomų valstybės biudžeto lėšų. Nutarimo projektu numatoma sumažinti Policijos departamento prie VRM asignavimus išlaidoms 83 tūkst. eurų ir šia suma padidinti SAM asignavimus išlaidoms, kurių reikia minėtai apsaugos organizavimo funkcijai vykdyti. Minėta 83 tūkst. eurų suma – tai lėšos, skiriamos pareigūnų darbo užmokesčiui, dirbant su vienu apsaugos postu.

Pažymėtina, kad šiuo metu teisinis reguliavimas sudaro prielaidas valstybės institucijoms tam tikromis formomis bendrauti su privačiais subjektais. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo nuostatas, galima perduoti privačiam subjektui tam tikras teises ir pareigas. Pagal Lietuvos Respublikos asmens ir turto apsaugos įstatymą, reikiamą licenciją turinti apsaugos tarnyba gali teikti valstybės ar savivaldybės įmonių apsaugos užtikrinimo paslaugas.¹ Pažymėtina, kad, Utenos ekspertinio skyriaus 1-ojo poskyrio apsaugos funkciją perdavus privačiam subjektui, policija ir toliau vykdytų jame laikomų asmenų konvojavimą į Utenos polikliniką, ligoninę, Rokiškio psichiatrijos ligoninę, prireikus – reaguotų į galimus incidentus.

Priėmus Nutarimo projektą ir atsisakius policijai nebūdingos, įstatymuose nenustatytos apsaugos funkcijos, bus racionaliau ir pagal paskirtį naudojami policijos žmogiškieji ištekliai bei viešajam saugumui užtikrinti skirti finansiniai ištekliai. Priėmus Nutarimo projektą taip pat būtų užtikrinta, kad policijos pareigūnai nebūtų atitraukiami nuo jų tiesioginių funkcijų – patruliavimo gatvėse, todėl daugiau policijos pareigūnų pajėgų bus skirta viešajai tvarkai užtikrinti, nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų tyrimui bei prevencijai. Bus sudarytos prielaidos suimtųjų asmenų, kuriems paskirta stacionarinė teismo psichiatrijos ekspertizė, apsaugą organizuoti ir vykdyti Lietuvos Respublikos asmens ir turto apsaugos įstatyme nustatyta tvarka.

Poveikis valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bei piliečių ir kitų asmenų administracinei naštai nenumatomas.

Nutarimo projektu atitinkamai siūloma pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimą Nr. 223 „Dėl suimtų asmenų, kuriems paskirta stacionari psichiatrinė ekspertizė, apsaugos“.

¹ Pavyzdžiui, VšĮ „Rokiškio psichiatrijos ligoninė“ griežto, sustiprinto ir bendro stebėjimo sąlygomis gydomi asmenys, padarę visuomenei pavojingą veiką ir teismo pripažinti nepakaltinamais, siūsti gydyti griežto, sustiprinto ir bendro stebėjimo sąlygomis. Šioje įstaigoje minėtų asmenų apsaugą nuo 2001 m. atlieka privatūs saugos struktūriniai padaliniai. Dabar apsaugą atlieka UAB „Dussmann Service“.

Priėmus Nutarimo projektą, SAM ir VRM turės pakeisti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000 m. spalio 16 d. įsakymą Nr. 552/395 „Dėl Valstybinės teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Utenos ekspertinio skyriaus darbo organizavimo ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Utenos rajono policijos komisariato viešosios policijos Apsaugos būrio, užtikrinančio Valstybinės teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Utenos ekspertinio skyriaus 1-ojo poskyrio apsaugą, nuostatų patvirtinimo“, pripažįstant jo 2 punktą, kuriuo patvirtinti Vidaus reikalų ministerijos Utenos rajono policijos komisariato viešosios policijos Apsaugos būrio, užtikrinančio Valstybinės teismo psichiatrijos ir narkologijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Utenos ekspertinio skyriaus 1-ojo poskyrio apsaugą, nuostatai, netekusiu galios.

Nutarimo projektas atitinka Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020–2024 m. programos, kuriai pritarta Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, nuostatas.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos nuostatų ir notifikuohtinas Europos Komisijai.

Nutarimo projekte neapibrėžiamos naujos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nutarimo projektas paskelbtas Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Nutarimo projektas 2021 m. birželio 30 d. VRM raštu Nr. 1D-3753 pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms (SAM, Finansų ministerijai, Teisingumo ministerijai ir Generalinei prokuratūrai).

Minėtos institucijos pastabų ir pasiūlymų dėl Nutarimo projekto neturėjo, tik SAM iškėlė sąlygą, kad Utenos ekspertinio skyriaus 1-ojo poskyrio apsaugos paslaugai esant brangesnei nei Nutarimo projektu perskirstomi asignavimai, SAM būtų skiriami papildomi asignavimai minėtai apsaugos funkcijai vykdyti. Atkreiptinas dėmesys, kad papildomų asignavimų skyrimo klausimai nėra priskirti VRM kompetencijai. Prireikus papildomų asignavimų apsaugai organizuoti, papildomų lėšų skyrimo klausimas turėtų būti svarstomas sudarant atitinkamų metų valstybės biudžetą, vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais valstybės biudžeto sudarymą.

Nutarimo projektą parengė VRM Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (8 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrn.lt) patarėja Lina Bučienė (tel. (8 5) 271 8322, el. p. lina.buciene@vrn.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Suinteresuotų institucijų išvados, 9 lapai.

Vidaus reikalų ministrė

Agnė Bilotaitė

Lina Bučienė, tel. (8 5) 271 8322, el. p. lina.buciene@vrm.lt